

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Коруняка Андрія Володимировича на тему:
«Місцеве самоврядування в системі публічного управління України»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертація розглядає надзвичайно важливе питання – визначення місця та ролі місцевого самоврядування в системі публічного управління України. Значимість проблеми місцевого самоврядування як найважливішого механізму формування та розвитку громадянського суспільства та політичної демократії в нашій країні залишається високою, зважаючи на ті реформаційні процеси, які в ній відбуваються. У суспільній свідомості потребує подальшого усвідомлення самостійності та автономності органів місцевого самоврядування як ключових суб'єктів вирішення маси щоденних питань, що мають життєво важливе значення для мешканців усіх населених пунктів.

Характеризуючи місцеве самоврядування за часів незалежності нашої держави, можна зробити висновок, що своїм витоком воно має Європейську Хартію місцевого самоврядування та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 року. Актуальність цього нормативно-правового акту з року в рік лише зростає. Це пов'язано з рядом викликів в місцевому самоврядуванні України, одним з яких є запровадження інституту старости – посадової особи місцевого самоврядування, покликаної мінімізувати дистанцію між жителями старостинського округу та місцевою владою та належним чином представляти інтереси місцевих жителів. В зв'язку з цим виникла необхідність визначити місце та роль старост в ієрархічній побудові публічного управління, проаналізувати коло їх повноважень, дослідити організаційно-управлінський статус старости тощо. Таким чином, актуальності та вагомості набирає питання з'ясування місця та ролі місцевого самоврядування в системі публічного управління та визначення місця та ролі інституту старост в місцевому самоврядуванні України.

Беручи до уваги зазначені аспекти, дисертаційна робота Коруняка А.В. повністю відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових

положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Основні наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації Коруняка А.В., базуються на глибокому аналізі як теоретичних аспектів, так і практичних підходів до обґрунтування місця та ролі місцевого самоврядування в системі публічного управління України. У роботі використано комплексний підхід, що включає вивчення світового досвіду, аналітичних даних, нормативно-правової бази та емпіричних досліджень.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується широким аналізом літератури автором, включаючи роботи провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, дослідження в галузі державного управління. Використання актуальних даних та наукових підходів дозволило розробити адаптивну модель місцевого самоврядування в системі публічного управління в умовах соціальних трансформацій.

Достовірність висновків підтверджується використанням сучасних методів дослідження, таких як гіпотетико-дедуктивний, теоретико-концептуальний, метод структурно-функціонального аналізу, порівняльний, метод моделювання, прогностичний та ін. Проведено порівняльний аналіз різних моделей місцевого самоврядування у сучасному світі та проаналізовано зарубіжний досвід розподілу повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування.

Емпіричну та фактологічну основу дослідження складають нормативно-правові документи, міжнародні документи, матеріали вітчизняної та зарубіжної практики функціонування місцевого самоврядування в системі публічного управління держави. Це дозволило отримати цінні практичні інсайти та зробити висновки, які мають високу прикладну цінність.

Академічна доброчесність забезпечується дотриманням принципів наукової етики на всіх етапах дослідження. Усі використані джерела інформації є достовірними, а цитування робіт інших авторів оформлене згідно з академічними стандартами. У процесі дослідження виключено можливість маніпуляції даними або необґрунтованих висновків.

Повнота висвітлення теми досягається через всебічний розгляд ключових аспектів функціонування місцевого самоврядування в системі публічного управління, включаючи аналіз законодавчої бази, фінансових механізмів, соціально-економічних чинників та інституційної спроможності. Дисертація охоплює не лише теоретичні підходи, але й практичні рекомендації для державних органів та органів місцевого самоврядування.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, мають високий ступень обґрунтованості та достовірності. Вони спираються на широкий спектр джерел, сучасні методи дослідження та відповідають вимогам академічної доброчесності. Результати дослідження Коруняка А.В. можуть стати основою для удосконалення

місцевого самоврядування в системі публічного управління.

Наукове значення дисертації, достовірність і новизна наукових положень підтверджуються теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження, апробацією його результатів під час проведення науково-комунікативних заходів. До найбільш вагомих результатів, що характеризують наукову новизну дослідження, слід віднести такі:

- вперше обґрунтовано формування адаптивної моделі місцевого самоврядування в системі публічного управління в умовах соціальних трансформацій на основі модернізації концептуальних, структурних та функціональних аспектів місцевого самоврядування як незалежної, самостійної, рівноправної гілки публічної влади в демократичній системі державно-політичного устрою, роль та місце якого визначається під впливом світових тенденцій розвитку публічного управління, воєнного стану та європейського курсу України та спрямована на розробку механізмів удосконалення як результату подолання сукупності викликів, які постійно змінюються;

- удосконалено механізм місцевого самоврядування в системі публічного управління, який на основі запропонованого алгоритму взаємодії елементів системи публічного управління розглядається як сукупність взаємовідносин між органами державної влади, місцевого самоврядування та інституціями громадянського суспільства, як необхідний, об'єктивно обумовлений, нормативно визначений зв'язок самостійних органів публічної влади, їх взаємної підтримки, координації управлінських зусиль з метою здійснення узгодженого, дієвого і ефективного управління місцевими справами;

- поглиблено дослідження аспектів взаємодії старости з органами державної влади та місцевого самоврядування, в частині обґрунтування модифікованого організаційно-управлінського статусу старости, який включає нормативно-правові акти, що визначають діяльність старости як посадової особи місцевого самоврядування; суб'єктів такої діяльності; повноваження старости; координацію старости з органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами; контроль за його діяльністю; критерії оцінки ефективності діяльності старости;

- запропоновано напрями професійної підготовки старост та інших виборних посадових осіб місцевого самоврядування в умовах воєнного стану й повоєнного відновлення України, зокрема в частині обов'язковості дотримання вимог щодо попереднього досвіду роботи, фахової вищої освіти, що зумовлено необхідністю ефективного виконання значного обсягу повноважень у фінансово-економічній, бюджетній, юридичній сферах забезпечення життєдіяльності територіальних громад і окремих

старостинських округів;

- дістали подальшого розвитку шляхи трансформації місцевого самоврядування в системі публічного управління на основі аналізу позитивних практик зарубіжних країн, які обумовлюють різноманітність організаційних форм здійснення місцевого самоврядування, реформування територіальної організації місцевого управління, механізмів стимулювання розвитку територіальних об'єднань відповідно до наявного рівня соціальної, фінансової та економічної спроможності місцевого самоврядування;

- розвинуто вчення про основні чинники та етапи еволюції органів та посадових осіб місцевого самоврядування, в тому числі функціонування інституту старости, які стали частиною широкомасштабних тенденцій і процесів удосконалення нормативно-правових механізмів та інструментів розвитку інституцій місцевого самоврядування в контексті особливостей його організації в системі публічного управління.

Наукова новизна свідчить про спроможність Коруняка А.В. здійснювати глибокі наукові дослідження та високу обізнаність в колі питань проведеного дослідження.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях. Теоретичні положення і практичні рекомендації, що сформульовані в дисертаційній роботі відображені в 17 наукових працях, з них: 6 статей у наукових фахових виданнях України; 11 тез в збірках матеріалів науково-практичних конференцій. Результати, висновки і рекомендації дослідження є особистим досягненням дисертанта.

Оцінка оформлення дисертації. Дисертація оформлена згідно з існуючими вимогами. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Аналіз змісту дисертації підтверджує ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у тому, що основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади та місцевого самоврядування та у процесі розвитку місцевого самоврядування в системі публічного управління України.

Результати дослідження, висновки та рекомендації, що зазначені в дисертації, схвалені та застосовані у практичній діяльності, що підтверджено відповідними довідками про впровадження:

- Чемеровецької селищної ради Кам'янець-Подільського району

Хмельницької області в Положенні про старосту села (сіл) Чемеровецької селищної ради (довідка про впровадження від 03.11.2023 №02.01.-17/1415);

- Чемеровецької селищної ради Кам'янець-Подільського району Хмельницької області в Програмі соціально-економічного та культурного розвитку території Чемеровецької селищної ради на 2025 рік (довідка про впровадження від 20.12.2024 №02.01.-17/1641);

- Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова в освітньому процесі при вивченні таких дисциплін як «Місцеве самоврядування», «Територіальне управління та розвиток місцевого самоврядування» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра та магістра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування (акт про впровадження від 26.03.2025 р.);

- Хмельницької обласної ради в частині реалізації програмних цілей та завдань Цільової комплексної програми розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки в частині напрямів підготовки та підвищення кваліфікації старост як посадових осіб місцевого самоврядування (довідка про впровадження від 05.05.2025 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Коруняка Андрія Володимировича заслуговує позитивної оцінки. Разом з тим, слід зауважити, що попри загальну високу якість роботи, варто відзначити кілька моментів, які потребують подальшого розгляду.

1. У підрозділі 3.3 автор цілком слушно акцентує увагу на відсутності кваліфікаційних вимог та необхідності професійної підготовки старост як ключових посадових осіб місцевого самоврядування. Підрозділ містить діагностику проблем, проте він набув би більшого практичного значення, якби містив конкретні механізми та моделі професійного навчання та/або підвищення кваліфікації старост та інших посадових осіб місцевого самоврядування.

2. Досліджуючи у роботі діяльність старост як дійових осіб сучасного місцевого самоврядування у системі публічного управління України автор неодноразово констатує «низьку якість підготовки» старост і «неефективність кадрового забезпечення» органів місцевого самоврядування. З метою обґрунтування цих висновків автору доцільно було б провести аналіз ефективності та результативності діяльності цих посадових осіб.

Висловлені пропозиції та зауваження мають рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки представленого наукового дослідження, яке вирішує актуальні проблеми державного управління в сфері місцевого самоврядування в системі публічного управління України.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Коруняка Андрія Володимировича на тему: «Місцеве самоврядування в системі публічного управління України» є цілісною, завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка містить повною мірою обґрунтовані науково-практичні результати та сприяє розвитку системи публічного управління. В результаті виконаних дисертантом досліджень розкрито місце та роль місцевого самоврядування в системі публічного управління України, обґрунтовано формування адаптивної моделі місцевого самоврядування в системі публічного управління в умовах соціальних трансформацій.

Таким чином, дисертаційна робота за її змістом та оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022, а її автор – Коруняк Андрій Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доцент кафедри публічного управління
та адміністрування Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова,
кандидат наук з державного управління

Микола БАЮК